

Секція 3
Розвиток правовідносин у сфері приватного права:
національні, регіональні і глобальні тренди

Section 3
Development of legal relations in the field of private law:
national, regional and global trends

Білоніжка Д.
студент юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент,
доцент кафедри цивільного права і процесу ЗУНУ
Слома В.М.

ЩОДО ПОНЯТТЯ ДОГОВОРУ НА КОРИСТЬ ТРЕТЬОЇ ОСОБИ

Національному цивільному праву відомі різні форми впливу третіх осіб на динаміку цивільно-правового зобов'язання, зокрема на відносини між боржником і кредитором. Як зазначає І.О. Бровченко «фігура третьої особи з'являється там, де виникає декілька цивільних правовідносин, причому стороною первісного, вихідного правовідношення третя особа не виступає, хоча на наступних етапах його динаміки вона може набути прав сторони первісного правовідношення» [1, с. 14].

Третя особа може бути учасником зобов'язального правовідношення як на стороні боржника, так і на стороні кредитора. Яскравим прикладом участі третьої особи на стороні кредитора є конструкція договору на користь третьої особи.

Відповідно до ч. 1 ст. 636 ЦК України договором на користь третьої особи є договір, в якому боржник зобов'язаний виконати свій обов'язок на користь третьої особи, яка встановлена або не встановлена у договорі. Прикладом договору на користь третьої особи, не зазначеної в договорі, може бути договір морського страхування. Зокрема, відповідно до ст. 246 Кодексу торговельного мореплавства України договір морського страхування може бути укладено страхувальником на користь третьої особи, зазначеної або не зазначеної в договорі. У випадку укладення договору морського страхування на користь третьої особи страхувальник несе всі обов'язки за цим договором. Ці ж обов'язки несе і особа, на користь якої і укладено договір, якщо він укладений за

дорученням вказаної особи або навіть і без доручення, але ця особа пізніше виявила щодо страхування свою згоду.

Водночас, в окремих випадках відсутність чіткої вказівки на особу, на користь якої укладається договір, призводить до його недійсності. Зокрема, відповідно до абзацу 3 ч. 1 ст. 1063 ЦК України визначення імені фізичної особи (стаття 28 цього Кодексу) або найменування юридичної особи (стаття 90 цього Кодексу), на користь якої зроблений вклад, є істотною умовою договору банківського вкладу. Отже, у такому випадку неможливе існування договору з невизначеною третьою особою [4, с. 294].

Що стосується юридичної конструкції договорів на користь третіх осіб, то до елементів, які становлять систему зазначеної конструкції, можна віднести: 1) домовленість сторін; 2) суб'єктів договору, до яких відносяться як сторони, так і треті особи; 3) правовий зв'язок між цими суб'єктами, який виникає на підставі домовленості й відображений у змісті договору [3, с. 18].

Право вимоги щодо виконання договору на користь третьої особи належить як особі, що уклала договір, так і третій особі, на користь якої має бути здійснене таке виконання договору. Договір на користь третьої особи передбачає виконання такого договору в інтересах кредитора, але на користь особи, що не співпадає з ним [2, с. 14-15].

Моментом виникнення у третьої особи прав за договором на її користь є момент вираження такою особою згоди на отримання виконання від боржника. Після висловлення наміру прийняти виконання, третя особа фактично посідає місце кредитора у зобов'язанні.

Крім того, відповідно до ч. 3 ст. 636 ЦК України з моменту вираження третьою особою наміру скористатися своїм правом сторони не можуть розірвати або змінити договір без згоди третьої особи, якщо інше не встановлено договором або законом.

Таким чином, у розвитку договірної зобов'язання на користь третьої особи можна виділити наступні етапи: укладення договору між кредитором і боржником; висловлення третьою особою наміру скористатися правами за даним договором або відмова від договору; виконання договору боржником на користь третьої особи або на користь кредитора.

Список використаних джерел

1. Бровченко І.О. Участь третіх осіб у цивільно-правових зобов'язаннях : автореф. ... дис. канд. юрид. наук : 12.00.03. Харків, 2009. 18 с.
2. Вавженчук С.Я. Деякі проблеми виокремлення договорів на користь контрагента та договорів на користь третіх осіб. Адвокат. 2009. № 11 (110). С. 14-16.
3. Кузьмич О.Я. Договори на користь третіх осіб у цивільному праві України : монографія. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпат.нац. ун-ту ім. В. Стефаника, 2014. 334 с.

4. Слома В.М. Цивільно-правові зобов'язання з множинністю суб'єктів : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2020. 384 с.

Боднарчук Л.

*студентка юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к. е. н., доцент кафедри
цивільного права і процесу ЗУНУ
Зигрій О.В.*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЕКОЛОГІЧНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ ТА МОЖЛИВІСТЬ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ

Проблема юридичної відповідальності в галузі права природокористування є об'єктом дискусійних досліджень для фахівців як теоретиків так і практиків права. Актуальність даного питання викликана активними змінами в екології, що привертає суспільну увагу і потребує перегляду та удосконалення системи юридичної відповідальності за правопорушення у цій сфері.

Об'єкт дослідження – юридична відповідальність у галузі природокористування та шляхи її удосконалення. Предметом виступають деякі аспекти правопорушень в земельному праві, види юридичної відповідальності та можливість її удосконалення в умовах сучасних реалій.

Законодавчі прогалини створюють низку «дір», користуючись якими вчиняється шкода зокрема природним ресурсам, юридичним та фізичним особам, природі загалом. Задля повного розкриття цієї проблеми потрібно встановити об'єкт та суб'єкт земельних правовідносин та основне завдання земельного законодавства. Відповідно до частин 1 і 2 статті 2 «Земельні відносини» Земельного кодексу України суб'єктами земельних відносин є громадяни, юридичні особи, органи місцевого самоврядування та органи державної влади. Об'єктами, вважаються ті території, що перебувають у межах України, земельні ділянки та права на них, у тому числі на земельні частки (паї). Завданням земельного законодавства є регулювання земельних відносин з метою забезпечення права на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад та держави, раціонального використання та охорони земель [4]. Таким чином, основними порушниками земельного законодавства є суб'єкти, що мають правоздатність і дієздатні, осудні фізичні й юридичні (посадові) особи. Суб'єктивними ознаками злочину є вина, необережність чи навмисність та екологічний ризик власників джерел підвищеної екологічної небезпеки. До складу екологічного правопорушення входить предмет посягання і екологічні правовідносини. Об'єктами посягання є навколишнє природне середовище та життя і здоров'я людини [5].